

ВІСТНИК УПС-Р.

6893у / 7-8
Ч.7-8.

/ Консервіодничо /

На правах рукопису.

Ціна - 3 кч./10 ам.дент./

I вересня 1931.

Видає Гол. Комітет УПС-Р.
 Адреса редакції: П.Богачкій
 Praha 111, Šeríkova 4/111.

Редактує Колегія: П.Богачкій,
 Н.Григорій, М.Шаповал

IV-Й КОНГРЕС РОВІТНИЧОГО СОЦІАЛІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ У ВІШІ.

З 25 липня по 1 серпня у Віші засідав зібрати Р.С.І. приїхали 700 делегатів від 43 країн. На порядку денному головно: обставини, економічна криза, охорона демократії, порятування Німеччини. По звіту секретаріату Інтернаціонал обєднує 6,2 мільйона членів, має у парламентах 5961 депутатів, за яких подано 24.350.000 голосів; має 369 щоденних газет. Словом організація величезна, в якій приймають участь: Англійська Робітнича партія /2½ міл. членів, в тім числі 700.000 жінок, одержала на виборах 8½ міл. голосів, цеб-то 37% голосів виборців/, Німецька соц-демократія /більш 1 міл. членів, 250.000 жінок, 8½ міл. голосів, 25%, Астрійська соц-дем./700.000 чл., 2½ міл. голосів, 40%, Бельгійська робітнича партія /600.000 чл., 800 тис. гол., 35%, Шведська соц-дем./300.000 чл., 875 тис. гол., 37%, Збройний підрозділ ЧСР/224000 чл., 2½ міл. гол., 20%, Данська соц-дем./171.000 чл., 600.000 гол., 42%, Маджарська /150.000 чл., 200.000 гол./, Французька Соц. партія /125.000 чл., в тім числі 1200 жінок, 1,7 міл. гол., 18%, Польська соц. партія /95000 чл., 1,5 міл. гол./, Голландська /74000 чл., 800 тис. гол., 20%, Швейцарська /46000 чл., 226000 гол., 28%, Фінляндська 34000 чл., Болгарська 28000, Португальська 18000, Аргентинська і Румунська по 12000 чл., Латвійська 9000, Естонська 5000 чл., китайська і ін. ще партії: рос. с-ри і с-д, укр. радикали і с-д.

Подавляюча більшість партій - має русівські, Інтернаціонал - робітницькі, цеб-то ідеологічно і фактично ці партії - міжнародні, індустріальні. Їх політична місія - перебрати владу від буржуазії, стати на їх місце, якщо керуюча суспільна сила, до володіння /державно/ зааряддям продумані і веде суспільну, господарську і культурну політику.

В ідеології партій Робітничого Інтернаціоналу одно питання зовсім не розроблене: які мають бути відносини міста і села? Коли в будучому суспільстві залишатися села і міста, як агрегати з окремими суспільними функціями /села з сельськ. господарством, а міста - з промислом, обміном, транспортом, науково, суспільністю то-що/, то залишатися і фатальні різниці: політична, культурна і господарська диктатура міста над селом з її неминучими наслідками - визиском села, його культурним і матеріальним убожеством, повною підлегливістю села.

Одні марксисти відповідь на це практично вже дали: большевизм, як послідовне приложение засад Карла і його прихильників, показав своє страшне обличчя. Трагедія села в ССР /а на Україні це ще й трагедія української національності/ е посить грізною пересторо-

ром! Робітниче місто є гибителем села та це й таким, що по своїх методах перевершив усі відомі деспотії і всіх визнавачів.

Інші марксисти /соціал-демократи/ самі злякалися крізьвого змінства большевизму, однаки відмінно від Його, але ідеологічно вони не розірвали з марксизмом: як вони уявляють будучу організацію суспільства? Так само, як і уявляли раніше: у держави та землі і знаряддя пролуції. Значить, держава є формою організації суспільства, поділеного на село й місто. Педіл праці між селом і містом зазначить, що мусів би замінитись обидві. Хто регулюватиме обмін? Робітниче місто, яке вестиме політику цієї. Культурно-понижено село, неорганізоване колітично, господарські і професійно стане жертвою міста. Марксизм визволити села не може, бо не знає, що має статися з селом і містом. Коли рішачи це питання на основі засад теперішнього марксизму, то логично розвиток марксівської політики - диктатура міста над селом.

Соціал-демократи не мають конструктивної програми, в якій би було теоретично узасаднене визволення села з-під міста. І тому логично-ненічне Робітничий Інтернаціонал, взяви владу, зуміши буде піти шляхом большевизму. Ставши на місце буржуазії, другий елемент міста /пролетаріат з додатком інтелігенції і дрібної буржуазії/ піде шляхом, який іде тепер буржуазії і який пішов большевизм - скріпляти владу міста над селом. Всякі колективістичні змагання ще збільшать наступ міста на село і в результаті - трагедія, яку переживає село в ССРР.

Цього шляху боїться Робітничий Інтернаціонал? Так, боїться. Він не приймає большевизму, але, не маючи програми визволення села, порожніється в бік буржуазії: опирається проти всякої самостійної політики, відкинув колишні революційні гасла і новітньо асимілюється політично з буржуазією.

Для нас в засаді ідеологія Робітничого Інтернаціоналу, як обєднання шільських партій пролетаріату та інтелігенції індустріально-торговельно-шільських скупчень, не до приналеж: якщо большевизму лосить навчас, куди веде послідовний марксизм - це раз, політика соціал-демократії, що зростається з капіталізмом - два.

Щоб уяснити відношення до Робітничого Інтернаціоналу, глянемо на IV Конгрес, що тойно відбувся у Вінні. І дискусії і приняті резолюції яскраво свідчуть, що Робітничий Інтернаціонал пішов шляхом, який не веде туди, куди вказує "ідеал". Отиривачи 25 липня засідання Інтернаціоналу, Вандервельде в довгій промові силиувався виявити завдання Інтернаціоналу в сучасній добі. Центр ваги - Німеччина. Боротьба німецького пролетаріату, Його успіхи й неуспіхи, є боротьбою, успіхами і неуспіхами Інтернаціоналу.

"Пролетаріат цілого світу ставиться відією силами за боргу мови з роззброєння". Вандервельде покладає всі надії на будущу конференцію /Ліги Націй, в лютому 1932 р./ що-до обеззброєння. І ці неуспіхи підірвав-би нації на обеззброєння в загальні. Тому голова Інтернаціоналу вимагає зникнення озброєнь до мінімуму. Віри, мовляв, не можна тратити, коли у Відні зібралися стільки надхнених спортсменів, що стали на службу соціалізму!

Як добрий політик, Вандервельде мусів уважати на будівничих соціалізму - на надхнених спортсменів! А ми думамо, що добре спортсмені є тільки тими, чим вони є... спортсменами.

26 липня 150.000 спортсменів парадувало у Вінні перед провідними Інтернаціоналу, щоб віддати їм "голд", як пише "Право Людів". Це була чудова картина: "Те, що ми бачили - це дописувач цієї газети /28.VII.ч.174/- була виключно-захоплива симфонія рухів, барв, звуків музики; симфонія ритму людських тіл і голосів, що оживляли вулиці,

по яких йшов похід, і досягала своїх верховин перед парламентом, де безпосередні ради учасників Олімпіади відіали шану /hold/ представникам Інтернаціоналу, що заутра розпочне свою заснову працю".

Очевидно прозорливець Вандервельд в цій симфонії і побачив запоруку служenia соціалізму і тому провів засідання Інтернаціоналу в строго "соціалістичному" напрямі.

Як поганув лідер чеських соц-дем. Стівін в перечовиці того ж "Právo Lidu"/ч.174/, то на першому місці йде питання про роззброєння і боротьбу проти воєнних небезпек, а фактично "Їде про організовану підтримку роззбройної конференції", /яку скликає Ліга Націй в лютім 1932р./

Всі промовці в комісії і на загальних зборах Інтернаціоналу, за винятком 4 груп /англ.незалежної соц. партії, польської незалежної, Бунда і швейцарської/ на всі лади покладали надії на ту конференцію, висловляясь, що як вона не вдасться, то буде катастрофа. Таку прийшли резолюцію більшістю 304 голосів проти 5 /згаданих груп/ про боротьбу за мир та зниження роззброєння.

До кого ця резолюція відноситься, хто її має виконувати? Ліга Націй, уряди. Начеб то ці сили мають виконувати "соціалістичні вимоги".

Проти резолюції іменем згаданих 4 груп говорив Бровер /англ.незалеж. партії/, що резолюція не висловлює бажання робітництва. Промовець не має довір'я до підготовленої обезбройної конференції, а кінчаючи промову, заявив, що коли прийде війна - зрештою імперіалізм є перманентною війною, - то робітники мусять через кордони подати руки, спільно йти проти капіталізму і використати війну, як засіб до установлення робітничої влади. Потібне говорили в комісіях і Кіркруд та Феннет /англ.незалежними/.

А всі останні? Покладають надії на Лігу Націй! Українські соціал-демократи і радикали те-ж...

Інші резолюції? Голосно - треба допомогти Німеччині кредитами, треба, щоб Сполучені Держави Америки відмовились від воєнних боргів, треба, щоб порозумілась Франція і Німеччина.

Оратори висловлювались за кредити, за використання акції Гувера, проти фашизму і злехка погрожували, що коли буржуазія підтримуватиме фашизм, то робітництво мусітиме взятись за свої способи і йти до влади. Резолюція передає цю думку, але в дипломатичній формі: колиб фашисти взяли в Німеччині владу, то тоді для робітничої класи не залишилось іншого шляху, як проти сили фашизму поставити всі свої силові засоби.

Особливо яскраво висловив політику Інтернаціоналу Отто Бауер в промові 30 липня! За всяку ціну - охорона миру, цеб-то версальських договорів. "Однією" іх змінити не можна, а тільки шляхом демократії - шляхом міжнародного права. Всі елементи цієї промови увійшли і в резолюцію, тащо видно, що О. Бауер був "душею" зієзу.

Цікаве що поняття "міжнародного права": версальські договори і постанови Ліги Націй творять це "право", престиж і силу якого захищає Інтернаціонал:

"Фашисти і комуністи пропонують переможеним народам насильне розірвання міжнародних договорів. Але можна творити ревідувати їх однією або насилиством могла би ще більш вигострити господарську кризу і повести до війни. Те, що є в мирових договорах несправедливого, не може бути усунено інакше, як методами демократії і міжнародного права" - каже ресолюція.

Щоб українські селяни, робітники і соціалісти знали, що вони мо-

жуть чекати від Інтернаціоналу, пропонуємо затягти заяву О.Бауера:

"Те, що Чехам, Югославцям і Полякам досталась самостійність, що були визволені з-під чужої руки, ми ніколи не хотіли перевідглядати - то є поступ /в порівнанні з передвоєнним станом/, який хочемо затримати".

Що можна додати до цього? Нічого, бо все ясно: затримати мир можна лише схороном версальських договорів, охороною Польщі, Чехословаччини, Югославії, кредитами для Німеччини, гасуванням воєнних боргів, підтримкою Ліги Націй, яка мусіла винести обриси, охороною демократії і сучасного розмежування Європи.

Хіба це визвольна програма про лятературу? Це програма охорони капіталізму. Читаючи промови на зізді, не знаєш, який це зізд? І хто промовляє? Те саме краде кажуть Бріан, Бонем, Курціус, Брюннінг, Гувер, Йорга, Макдоналльд, Гендерсон і інші керовники буржуазної політики.

С поєднанням лідерів Робітничого Інтернаціоналу не залишає місця для сумнівів: це робітнича організація, що діє паралельно з Т-вою для підтримки Ліги Націй, де оратурстують не Лорд Дікінсон і наші О.Шульгини, а... Вандервельде, О.Бауери, Веллси, Блюми, ле-Брукери, Ренодель і ін. Та сама мова, ті самі категорії "умання". Ліга Націй, Т-во для підтримки її і Роб.Інтернаціонал - яка спільність думок, настроїв і активних програм.

Переляк перед большевизмом випік і ідею революції та штовхнув туци, де вже вічувається асиміляція в ліберальною буржуазією.

Що може сподіватись робітництво від іслітики, яку так рабськи запозичують лідери Інтернаціоналу у лідерів Ліги Націй, з якими вони тепер спільно керують державами і спільно шукать засобів для охорони буржуазних систем від потрасонь, недату, кризи.

Нічого іншого, ніж те, що дає Бріан, Макдоналльд, Брюннінг: охорону капіталістичної системи. Це просто зворушлива картина, як Інтернаціонал дбає про охорону капіталізму від потрясень.

Голова Інтернаціоналу Вандервельд: він один з авторів зергальських договорів, які післяв, як королівський міністр, він міністр Бельгії, лідер робітничої партії і лідер Інтернаціоналу - е створює охорони версальських договорів, Ліги Націй і всього, що в цього виміндує. Може він розуміти, чого треба по неболені? Коли Вандервельд, солоденько-буржуазно промовляв тиждень у Вічні, то тоді ціклася в світі ось що:

"В Бельгійському Конго проісходити бунти туземців. Спокойствіе удається встановити" /"Пост.Новости" 2 августи, № 3784/.

На території 2411000 кв.км.з населенням в 10507000 /1921р./ вічувається трагедія поневоленого народу, що гине в армії тісі держави, де Вандервельде міністром і "ідеологом" визволених пролетаріату. Ви уявляєте, як можуть "заспокоїти" агенти бельгійського уряду бунтуючих туземців у Конго? Але хоч одне слово пролунало у Відні /укривлене в тім тижні Конго? Ні, у Вічні Вандервельде сдержував насолову з симфонії рухів, барв, музики, ритму тіл і голосів, що відчавали "голл" працтавникам Інтернаціоналу.

Ці представники в більшості приїхали до Відня з країн, що мають свою бунтувче і "заспокоєнє" Конго: Макдоналльд, Гендерсон, Бакер - керують державою, що має 36045000 кв.км.з 413655200 насел., Блюм, Лонга, Брау, Ренодель з країни, що має 12436000 кв.км.з 62007000 нас. Нідерландець Альбард теж за склою 2057000 кв.км.з 49,4 міл. населення. Іспанський лідер тож по з порожніми руками: 3026000 кв.км. з 800.000 нас. колонії. Мілій Тураті і Модільні /хоч емігранти/,

але їх Італія має 2006000 кв.км. і 2 міл. насел. колоній. Не відстас і Португалія. І містор Хілквіт з Нью-Йорку так не бідолахом. Навіть шановні Стівін, Соумун, Вінтер не можуть посваржитись, що в іх нема внутрішньої колонії /Ревю Ліда мало мужність не раз цо твердити/, навіть їх румунський колага не міг би посваржитись, що його батьківщина не має колоній. Одні лише т.т. Воллес, Гільфертінг, Отто Бауер, Криспін, Каутський можуть сказати, що приїхали без нічого, але ж Німецькі треба колонії! Абрамович і Дан Сухомлин і Керенський теж є оборонними правами Росії на певну кількість колоніальних расів.

Важну роль грали у Вільні Вандервелльде і по-Брукер, чистомовно говорили про мир, демократію і доломогу Німеччині, але зони разом з т. Недзялковським уперто примовчали і бельгійське і польське Конго! Ледви замовили крики катуваних у польському Конго, а вороги війни у Вільні навіть не згадали трагедії українського села під Польщою.

Міністерські лідери Робіти. Інтернаціоналу, будучи марксистами, дбаючи лише про цієї села, тому байдужі й до колоній, бо колонії - це велике, примітивне село, яке в програмі Маркса не має права на визволення. В колоніях скрізь іде війна. Вони держави, які лідери Інтернаціоналу були, або с, або будуть міністрами.

Люді війни вони не хочуть? Між їх державами в Європі, але йде війна міста з селом в Європі, війна міст з колоніями, внутрішніми чи зовнішніми. Інтернаціонал про цю війну мовчить. Але де їх коли йде війна, там і тоді треба зброї. Тому європейські держави обезброятись не можуть. Це розуміється і лідери Інтернаціоналу, тому їх висувають вимогу лише зниження зброєння. Ясно, що на це Ліга Націй не піде, бо як ми наводили в ч. I-2 "Вістника УПС-Р" зброєння невинно ростуть і не рости не можуть, бо йде війна в селах у Європі і в колоніях. Зброя потрібна: Англії, Франції, Гельгайді, Голландії, Іспанії, Португалії, Італії, Польщі, Румунії, ЧСР, Йосипії, Америці, СССР. А тому роззброєння і навіть зниження зброєння в партії капіталізму не може і в з. Хіба цього не розумієть Вандервелльди, Блюм, Макдональди, Велси, Недзялковські, Альварди, Кавальєро і інші? Коли вони цього справді не розуміють, то вони політичні пулі, але понимають і тому йдуть під час з Ліговою Нацією - генеральним штабом війни з селом, з колоніями.

Печать дивовижного лицемірства і безсроної агітації за свої імперіалістичні держави і держави лежать на "наукових борцях за соціалізм"... на паратах, Олімпіадах і трибунах.

Поневолене людство не може собі робити ілюзій: Робітничий Інтернаціонал не може боротись за мир, за роззброєння, за знищення економічних криз тому, що він не ставить питання про боротьбу проти капіталізму. Говорити про методи демократії і міжнародного драка буржуазії, як про шляхи соціалістичної політики - це "таковища ліберальної буржуазії, а не класової політики пролетаріату, не кажучи вже про соціалістичну політику.

Але їх ліберально-буржуазна політика Інтернаціоналу: яка воно беатланка в порівненні з політикою Бріана, який дав гасло "об'єднання Європи", Гувера, який дав гасло економічного порятунку Німеччини, Мусоліні, який разом з Брюнінгами, Курціусами дав гасло перегляду версалських договорів.

А яке самостійне гасло дав Інтернаціонал? Обеззброєння? Але це ідею поставили буржуазні міністри. Боротьба з фашизмом? Але це гасло поставили буржуазні ліберали! Ні однієї пісні про війну ідеї навіть в області ліберально-буржуазної політики Інтернаціонал не

да в,- він лише підтримує гасла, дані іншими. Тому, що буржуазія не може давати гасла для соціалістичної політики, тому її нема жадних гасел, поставлених оригінально Інтернаціоналом. Він тільки слабо наслідує, повторює, перемежує гасла, вказані лідерами буржуазії. Сіра понурість, бездарність, апатія, безідейність, безпоривність - це лідери Інтернаціоналу.

Вони можуть вказувати шляхи і вести пролетаріят? Не то вести, а показати теоретично ніяких шляхів вони не можуть. У їх незадумані словах, фразах, але сиренькі, зализоні газетні фрази без ідей, без свіжості думки. Такі нічого не визволять, бо рабські вченившись за полі лідерів Ліги Націй - волочуться непідомо куди, аналітично поросипаючи словами і записуючи їх у мляві, сірі, беззмістовні "резолюції".

Віденські резолюції! По бессиллю думки вони просто аразкові, ніби вийшли з конкурсу безбар.

Цікаво, як українські с-л і радикали вели собою що-до тих революцій. Очевидно голосували "за" - стабілізацію версальської Європи, Ліги Націй і... за стабілізацію неволі України. Які вони горді, що доліли на "широкий форум", на якому не мають... права голосу.

Ми не робимо собі ілюзій.

Марксизм є ворог трудового села. Фатально це обертається гостриком і проти визволення українського народу, що є селянським на 92-94%. Міський пролетарський соціалізм /чи комуністичний, чи соціал-демократичний/ не має в своїй ідеології, програмі і політичній практиці визволення села. І все це одно означує наше становище до його. А коли до цього додати ще й практичне відношення марксистів до українського села, то наше відношення стає ясним до прозорости: жадних надій своїх з Робітничим Інтернаціоналом, яким він є тепер, звязати не можемо.

Робітництво, як міський елемент, також нічого не одержить від Інтернаціоналу, як це показав Віденський Конгрес, бо лідери його швидче надаються до засідань в Лізі Націй, ніж до геровництва міасовим боєм пролетаріату проти буржуазії.

Український соціалістичний рух на резолюціях Робітн. Інтернаціоналу не піде вперед, бо: йти на службу буржуазії не хочеться, а винший бік Інтернаціонал не веде і все не поведе, хоч би "Громадський Голос" і називав неправильно його Трудовим Інтернаціоналом. Це не селянський, а робітничий Інтернаціонал. Трудовий буде той, що вияснивши проблему села і міста, енергично йтиме до такого сусп. устрою, в якому будуть єдині трудові і громади без поділу на місто й село.

Мусимо працювати для приходу Трудового Соціалістичного, а не буржуазно-ліберального міського Інтернаціоналу.

ЗАНАПАЩЕНА КРАЇНА.

Площа Підкарпатської Руси тепер означується в 12.655 кв.кілом. з 606.566 душ населення /в 1921р./. Тепер все 725.294 душі, мово 57,1 душі на 1 кв.кілом. Але юди приняті на увагу українські землі, адміністративно влучені в Кошицьку округу Словаччини, цеб-то мово 3-4000 кв.кілом. площі з населенням до 300.000 душ, то загалом Підкарпаття /з нашого становища "Закарпаття"/ можна означити, як область в 16-17000 кв.кілом. з міліоном населення.

Країна русинів-українців /62-63%/, мадярів, жітів, почасти словаків, а тепер ще й чехів.

За переписом 1921р. Підкарпатська Русь мала: українців-руси-

нів 62,3%, мадярів 17,0%, жидів 13,5%, чехів 3,2%, німців 1.74%, ін. 2.16%. Новим явищем на Підкарпатті є русини, що почали тут скуючукати після приєднання Підкарпатської Русі до ЧСР /весною 1919 року/. Все перепис 1921 р. показав тут 19.737 чехів, які збільшувались що року і тепер досягли 36.000 /4.9%/, як показав перепис з грудня 1930 р.

Воєнне - політичне опанування Підкарпаття чехами внесло великий зміни в суспільну структуру країни і в усій її суспільні процеси.

Для обективної оцінки суспільних відносин необхідно розглянути культурний процес, економічний, політичний і популяційний. Ми й чуємо зробити це по черзі, починаючи з найважнішої частини культурного процесу - шкільництва.

I. ШКІЛЬНИЦТВО НА ПІДКАРПАТТІ.

На основі останніх статистичних звітів Державного Статистичного Уряду ЧСР досить яскраво змальовується картина шкільництва на угорських землях ЧСР. Погляньмо на загальну картину, яку подають "Zprávy Statist. Ředitelství Českoslov. Republiky" /č. 55-63 за р. 1931/ на кінець 1929-30 шкільного року:

I. За навчальною мовою і родом школ:

	шкіл	класів	учнів
Середні: русинсько-укр.	7	58	1764
чеських	1	21	550
мадярських.....	-	13	427
всього	8	92	2741
Фахові: русин.-укр.	7	24	319
мадярські	1	5	51
змішані	4	21	838
всього	12	47	1208
"продовжені": русин-укр.	142	247	6298
чеські	3	6	74
мадярські	17	30	851
німецькі	1	2	46
змішані.....	16	99	1241
всього	179	394	8510
елементарні: русин-укр. ...	417	823	60671
чеські.....	175	330	14073
мадярські....	109	185	13372
німецькі.....	14	14	1167
румунські....	3	9	598
гебрейські....	3	7	266
інші і змішані	38	242	10839
всього	759	1610	100986

Всього на Підкарп. 958 2133 113445

Звівши по національних групах, одержуємо такий вигляд:

	шкіл	класів	учнів
русин-україн./і"русинських/	573/59.8%	1152	69052 /60.86%
чеських	179/18.7%	357	14697 /12.97%
мадярських.....	127/13.2%	230	14701 /12.97%
німецьких	15/1.5%	16	1213 /1.06%
румунських.....	3/0.35%	9	598 /0.53%
гебрейських.....	3/0.35%	7	266 /0.23%
інших і змішаних	58/6.1%	362	12918 /11.38%
всього	958 /100%	2133	113445 /100%

Ці дані дозволяють вже зробити висновок, що чеське шкільництво росте коштом всіх інших народів Підкарпаття: не буши в складі населення перед прилученням Підкарпаття до ЧСР, чехи тепер мають 18.7% всіх шкіл, як своїх національних! бувши в 1921р. в числі всього 19.737 душ, тепер чехи мають в своїх школах 14.697 учнів. Чехів? спитає читач. Ні!

Щоб побачити внутрішню націон. структуру шкіл, треба поглянути глибше! Ось напр., школи місцевих /на ЗІ.Х.1930/:

		учите-		шкіл									
		клас.	лів.	учнів	/ укр.	чех.	нім.	мад.	жид.	пол.	рум.	інш.	
русин-укр.	16.	85	107	2977	/ 2050	41	58	311	501	1	1	6	
чеських...	2	61	81	1918	/ 43	405	42	248	1153	2	15	10	
мадярських	-	24	32	916	/ 19	2	13	663	219	-	-	-	
всього	18	170	220	5811	/ 2120	448	113	1222	1873	3	16	16	

Бачите, чеських "міщанок" тільки 2, але по числу класів, учителів і учнів вони трохи менше русинських! Чехи майже дорівнюються своїми 2-ма "міщанками" русинським 16-и "міщанкам". Але звідки ж так багато чеських класів, учителів і учнів? Дані показують, що "чеські" міщанки є власно жілівськими! Чехів у міщанках лише 405 душ /зебто 21.1%, а учні інших народностей становлять 78.9%, в тім числі самих жілів 60.1%.

Місце українського народу в міщанках? Красава національна українсько-русинська більшість в міщанках має лише 36.48%, жілів-32.2%, мадяри-21.0%, чехи-7.7%, інші 2.62%. Становлячи в краї більшість 2/3 населення, русини в міщанках мають ледви більш 1/3 учнів.

Це й показує, що русини поневолені!

Щоб домалювати картину, гляньмо на "людові"/"народні" / школи на Підкарпатті. Вони представляються так на ЗІ.Х.1930:

		шкіл		учит. учнів		урв.		чех.	нім.	мад.	жид.	пол.	рум.	інш.
русин-укр.	413	1061	1012	63287	/ 57989	68	214	916	4073	9	5	10		
чеських	156	398	398	15070	/ 1125	3973	381	1092	8380	53	16	50		
мадярськ.	110	262	266	15852	/ 160	3	2	14362	I324	-	-	I		
німецьких	15	28	28	1449	/ 51	3	I331	27	27	I	-	9		
румунськ.	4	15	15	997	/ -	-	-	-	-	-	-	997	-	
гебрейськ.	4	8	8	364	/ -	-	-	-	-	364	-	-	-	
		702	1772	1727	97019	/ 59325	4047	1928	16397	I4I68	63	I021	70	
														61.1% 4.2%

Українські "народні" школи становлять лише 58.8%, "чеські" 22.2%, мадярські 15.6%, інші 3.4%. Знов же "чеські" школи складаються з учнів: чехів... 26.7%, жілів 55.6%, укр.-7.46%, мадяр 7.2%, інших 3.04%. Значить в чеських школах чеські діти становлять лише 1/4, а не чеські 3/4.

Зволячи до купи дані по "народних школах" / міщанки і людові / маємо право зробити висновки:

а/чеське шкільництво на Підкарп. Руси носить отверто-асимілаторський характер;

б/жілівство, як завжди і скрізь, пішло на політичну службу пануїчій державній силі: на величній Україні воно підтримує росіян, під-Польщою - поляків, на Буковині і в Бессарабії - румунів. На Підкарпатті, в Галичині і Буковині воно було недавно угорськими і німецькими, тепер на Підкарпатті воно все чеське;

в/становлючи в містах значний % / на Підкарпатті 28%, жілів прилучаючись культурно до чехів, витворюють "чеський ефект";

т/там, що українці-русиини за 1000 років втратили міста, тепер відбувається цікавий процес: не русини зростають в містах, а чехи! Новий перепис показує, що Ужгород за 10 років під чеським впливом дуже змінився! Ось його національний склад:

	<u>Населен.</u>	<u>Укр.</u>	<u>Чехослов.</u>	<u>Малляр.</u>	<u>Жидів.</u>	<u>Німц.</u>	<u>інш.</u>
p.1921	20601	13.6	24.6	37.40	18.2	2.1	4.1
p.1930	26246	24.0	38.5	17.0	22.0	1.8	1.7

$$\text{зміни: } + 10.4 + 8.9 - 20.4 + 3.8 - 0.3 - 2.4$$

Хто вміє читати сухі статистичні відомості, той побачить, що в Ужгороді відбулась боротьба чехів з маллярами, при чому малляри втратили гегемонію, а чехи її здобули. І хоч русини є автохтони міста, хоч ніби натурально було б, щоб вони були більшістю в Ужгороді, але... ні! Добре є те, що вони "вросли" в Ужгороді з 13.6% до 24%, але на шкільництві ми бачили і ще побачимо, що союз чеської і жидівської буржуазії загрожує в сю бу дучиність русинів.

Пригляньтесь до складу учителів у народніх школах/міщанках і ліцейних/. Учителі більш дійсний показчик відносин, ніж учні, яких вони виховують.

Ось міщанські школи: їх всього 18, в поперечній таблиці їх було названо так, як вони названі в сумарному складченні, але в дійсності вони виглядають так /Zprávy, ч. 83-87, ст. 690-691/:

<u>Міщанки:</u>	<u>шкіл</u>	<u>класів</u>	<u>учит.</u>	<u>україн.</u>			
				<u>русиини</u>	<u>чехи</u>	<u>німц.</u>	<u>мал.</u>
русиин., руські, укр.	3	13	16	15	1	-	-
чеськослов.	2	21	28	1	24	1	2
русиин.-чеські	9	76	95	43	49	1	1
Русин-малляр.	1	15	22	14	7	-	1
русиин.-чеш.-мал.	3	45	59	24	23	-	10
всього -	18	170	220	97	104	2	13
							4

Отже! "Русинських" міщанок в дійсності не 16, а 3. Чеських 2. Останні "змішані", але так, що учительський персонал організований отверто в користь державної нації: чехів 47.3%, русинів, руських і українців 44.1%, інших 8.6%. Коли читач ще не забув, що "руські" /москалі і русофіли-духновичивці/ йдуть разом з чехами, то гегемоніальне становище чеського учительства безсумнівне. Воно ще більш безсумнівне, коли взяти на увагу управителі в шкільних, які є в більшості чехи і ведуть "державну" політику. Міщанки майже всі під проводом чехів! Тому статистичну цифру "16 русинських і 2 чеських" треба взяти навпаки, як тенденційно-перекручений.

Що до учительства людів в іх шкіл, то тут становище таке /Zprávy, ч. 83-87, ст. 690-691/:

	<u>шкіл</u>	<u>клас.</u>	<u>учител.</u>	<u>русиин.</u>			
				<u>укр.</u>	<u>чехи</u>	<u>нім.</u>	<u>мал.</u>
русиин-рос-укр. /держ.	304	885	842	774	30	8	20
/церк.	100	128	122	114	4	-	2
чеських	144	368	368	-	368	-	-
/держ.	6	7	7	-	6	1	-
/римо-катол.	2	2	2	I	I	-	-
/греко-кат.	2	8	8	-	-	-	-
/ жидів.	2	8	8	-	-	-	8
німецькі	4	5	5	-	-	5	-
інші	10	16	16	-	-	14	2

	шкіл	клас.	учител.	укр.	чехи	нім.	мад.	жид.	ин.
мадарські держ.	30	92	95	23	2	-	66	4	-
громад.	4	8	9	-	-	-	9	-	-
греко-кат.	6	6	6	1	-	-	5	-	-
ин.церк.	64	101	100	3	2	-	92	3	-
румунські держ.	3	10	10	3	1	-	1	1	4
гебрейські держ.	4	8	8	-	-	-	-	8	-
румун-німец. держ.	3	II	II	4	-	7	-	-	-
рутин-чеські держ.	I	5	5	2	3	-	-	-	-
рутин-мадар. держ.	12	89	90	52	4	-	27	7	-
громад.	I	4	4	3	-	-	-	1	-
рутин-румун. держ.	I	7	7	-	-	-	-	-	7
чесько-мадар. держ.	I	12	12	-	10	-	2	-	-
всього	702	1772	1727	/ 980	431	35	226	45	10
				56.7%, 25.0%, 2.0, 13.1, 2.5, 0.6					

Будучи лише незначною частиною населення /4.9%/, чехи чомусь посідають 25% учительських посад. Русинські школи oprіч того мають ще училищі росіян, або мадяронів-русофілів, тому учителів-українців є набути не більше 500 осіб. На засіді "народовецького"/укр./учительства 2.4.1931р. було 483 учителі-українці. Коли округлити цю цифру до 500, то це тає коло 29%. Нема чого казати: рутинсько-українське населення, маючи лише 404 школи з 980 учителями, фактично їх має вдвое менше: половина учителів рутинських шкіл є ворогами української школи, вчить фактично по московському, чеському, мадарському! Мобілізація учительського складу виключно в чеських руках, тому розважрювання "насінного" вопроса буде її далі зброею проти єдності і консолідації україн. населення, а такий стан - найліпший допомогач колоніальної політики.

Опір "ім'янок" і "людових" шкіл є ще ріжні захвали, в яких навчають, накорують, дотглядають: це так звані захоронки - "материнські" школи, притулки, язла тс-що.

На 31.Х.1930 їх було на Півкарпат. Руси:

захоронки:	заг- вихов-допомог.									
	лад.	нице.	сил.	чтей.	рутин.	чес.	мад.	жид.	нім.	ин.
рутинських держ.	42	46	36	2515	/ 1460	7	233	684	65	8
чеських	37	39	28	1449	I95	471	216	495	68	5
німецьких	I	2	1	I16	I3	7	2	I0	84	-
мадарських держ.	6	6	5	447	-	6	384	57	-	-
церк.	3	3	3	I80	7	5	I57	9	I	I
рутин-чеш. держ.	I	I	I	50	I5	22	I	I2	-	-
церк.	I	I	I	I00	23	33	3	4I	-	-
рутин-мад. держ.	3	3	3	I44	70	6	52	I6	-	-
всього	94	101	78	500I	I783	622	I048	I324	218	I3
					35.6%, 12.4%, 20.9, 26.4, 4, 3, 0.4%					

Заклади

для дефективних:	I	I2	I6	I04	87	I	3	I3	-	-
глухонімих	I	I2	I6	I04	87	I	3	I3	-	-
сліпих	I	4	5	39	38	-	I	-	-	-
слабозоруких	I	4	5	70	50	5	I2	3	-	-
всього	3	20	26	213	I75	6	I6	I6	-	-

Ці дві таблиці тим цікаві, що показують, що опіка над дітьми розкладена непропорційно: в закладах охоронних рутин. діти становлять трохи більше I/3 /точніше 35.6%/, а останнє припадає на дітей

чеських, мадярських, жилівських. В результаті... найбільший % дітей-
калик припадає на русинів, яких в закладах для дефектних є аж...
82,2%.

Це єдиний рід установ, де русини є в більшості.

Що-до Фахової освіти, то Підкарпатська Русь знає чотири розміри школ:

	учите-гла-		рус.	
I. Торговельні:	шкіл.	лів.	сів.	учнів.
Вища торг.Ака-	укр.	чех.	мад.	жид.
демія /рус-мад./...	I	I7	I3	433
Публич.торг.	I06	I6	88	210
школа /русин./....	I	5	4	I00
Публич.торг.	43	-	I6	4I
ши./русин-чеш./...	I	I6	8	I68
Одноріч.торг.	24	33	22	88
курс /мад./.....	I	9	2	5I
Купецька шк./мад./	I	4	2	40
всього	5	5I	29	792
				I76
				50
				I40
				4II
				I
				I4
				28
				22.2% 6.3.I7.6.52.0%

II. Промисловість

Древорубы

Логотип УжГУ // Русин /2

Металлодиоксиды

Соэлюш

BALLOON 3 21 16 151 63 63 63 1 51 1

ВСЕБОУ

III. Господаръ

В1: русин .

更多資訊

... 1 2 3 65 45 14 - - - -

IV. Богословські

Платит в Греко-Кат. Спинаки Академия школ. Учителем классом

Увага! Гравіювання виконується за замовленням

нар 1 7 - 34
из 100 2 16 - 82

V. Технічні

Факультет государственных учреждений / русский / 1 — 2 — 3 — 33

однозначна " " " русини.

Низача дісова " " "

POLARIS 3 - 1 15

Як видно з цих даних, то торговельні школи є переважно для жителів, що тримають торгівлю в своїх руках. Русинськими є... богословські школи, що виготовляють кадр землеробів народу. Інші русинські школи - це найнижчі організації для підготовки "майстрів" і кваліфікованих робітників.

Щоб докладовати картину шкільництва на Підкарпатті, мусимо подати відомості про ту частину українських земель, що адмініструються влучені в Словаччину /Кошицька округа/. На 200.000 українського люду там існує вільного одна русинська "міщенка", утримувана уніацькою церквою, і ICI "лазданова" школа.

В міщанці є 3 класи з 4-ма учителями-русинами і 140 учнями/120 русинів і 20 чехів/. З "людових" шкіл 6 державних і 95 "греко-католицьких", це б-то церковних. В іх є 130 класів, 125 учителів /106 ру-

тисів, 19 чехів / і 10115 учнів / 9693 русинів, 167 чехів, 188 мадарів, 18 польків, 7 жінок, 1 німець /. В Пряшеві, "столиці" цієї частини укр. землі, є раніше згадана "епископська богословська академія" з 9 "професорами" і 35 слухачами.

Ми вичерпали дані "Зграву /ч.ч. 55-63 і 83-87/. Не маємо лише даних про національний склад 7 русинських середніх шкіл - гімназій і семінарів, однаке загально відомо, що з іх русинськими є хіба що 2 семінарії і одна гімназія, бо в інших натамошні русофільсько-московську та чеську учительську залогу.

Так виглядає шкільництво Підкарпаття.

На Словаччині існують тільки церковні школи, про рівень і дух яких сумніватись не можна: це остередкі темноти, первовної пропаганди і рабського виховання. На Підкарп.Руси з усіх 958 шкіл русинських показано 573, з яких лісових 404. Але й це лісові школи через штучно підтримуване московофільство не на висоті: підручники тут чеські або "ярижні"/етимологичні/ або просто російські. Учительство в значній частині вороже всьому українському. Йде "язикова" колотнеча, а головно: Йде певна політика зверху, яка по своїх цілях і тенденціях намірена проти відродження стих іншасних русинів, у яких постійним станом є... голодування.

Ограбований маларською буржуазією народ, якає в руках жілівських ліхварів, русинського попівства і нового урядництва та нового буржуазного натиску - чеського. Воши в, в лишилах і струнах русинські діти, як і їх батьки, підлягають натиску в усіх боків: малари і маларони тягнуть в один бік, руськи і русофіли - в другий, чехи і чехофіли - в третій, українсько-русинські народовці /реакційно-понівський національний рух/- в четвертий, соціалісти - в п'ятий, комуністи - в шостий.

Як на колишніх базарах, де торгували рабами, лунає на Підкарпатті крик, галас: це купують і продають русинських рабів, що попуро не розуміють що своєї долі, знаючи, що ніби виходу на цьому світі нема.

Перед очима відбувається "таємничий" процес трансформації країни з маларської колонії в чеську. На поміч новим панам прийшов хорстоко-цинічний ворог - жілівська буржуазія, цей справжній господар в новій работорговій Кафі. А русинська "інтелігенція"? Вона складається з попів і учителів, вихованих в богословських семінарах і подібних установах на людей, що не повинні розуміти суспільних процесів.

В руках панства є засіб поставити цю "інтелігенцію" на коліна: у одних економічний, у інших - політичний, у третіх "дипломатичний", а результат один - русини навколошках перед невмілим хорстокіством.

Може чужі соціалісти помогуть? Ні, вони в ролі міністрів дали "напрям" шкільництву на Підкарпатті. Заводив с-д Габерман, тепер керує Дерер. Все вони впадають в розлуку, що там "язиковий вопрос" колотнеча: все наводять справки про стан річей, вистлужують погляди обох сторін. Все ще якось не розборуть, не мають інформацій. Хоч їм вказують і про постанову Чеської Академії Наук, хоч очевидні факти говорять про страшну драму українського люду, але що там? "Дипломатія", якою керуються і представники II Інтернаціоналу, все знає вихід: то учителів нема /а в ЧСР є тисячі кваліфікованих укр.емігрантів/, то підручників нема /а ціла Україна може постачити море підручників/, то невідомо, як думают про шкільництво "духновичі" і треба їх звести в комісію, щоб вони вхопились за чуби а українцями. Так тягнеться 12 літ, а тимчасом "Червоний Хрест" гуманно затягати в свої захоронки, тимчасом набудується чеських шкіл щоб потім розвязати "язиковий вопрос" по-славянському. Вже є набуть 200 чеських шкіл з чеським виховничим персоналом і стільки ж "русинських

шкіл з чесько-російським персоналом. Церква і школа переважають навчанням родинне, особливо тоді, коли воно може відсутнє! Церква трукає народ в темноті і рабстві, а темнота і рабство - це підстава для того, щоб через школу перевонити асиміляцію, щоб утворити те пекло, яке представляє з себе шкільництво на Північній Карпатті.

"Гуманізм" і "демократія" в руках буржуазії є зброєю інтелектуала: хіба стан шкільництва на Північній Карпатті цього не показує? Перед нами гола дійсність в усій своїй оголеності: наш народ, доведений до останнього закепаду, навіть не помічає, до його шкільництва вже над приїзу. Колонізаторство, організований туман в формі шкільництва, захоплення села під страшний догляд і контроль, замовування українців-емігрантів в кліщі стисненій, гуманітарна червоножрестна експедиція - все це є система захолів, що через кілька років повинні дати ефект, потрібний для політики "гуманізму", "демократії" і соціал-демократичного "інтернаціоналізму" - національну капітуляцію Північній Карпатті перед "славянськими" наступом.

Свідомість наближення катастрофи змушує нас говорити отверто.

УКРАЇНСЬКИЙ ФАШИЗМ.

Кілька вже років, як з еміграції рух "національний", котрий починає історію України і її відродження від... самого себе. Його найвище гасло "Нація". Але що таке "нація" віднати від українських "націоналістів" не можна, хоч би як силкувався дочитувати до кінця їх органи: "Розбудову Нації" /Прага/, "Незалежність" /Париз/, "Укр. Голос" /Перемишль/. По цих органах можна довідатись лише одно: що націоналісти ненавидять всі українські партії, селянство і робітництво. Так що виходить, ніби то українська нація замикається лише колом "безпартійної організації націоналістів".

Друга риса "націоналістів" - "чин". Про це багато кричать націоналісти, нахваливаються чинити, погромити Польщу. Всі так і думаю, чуячи похвали, що наречті таки Польща достукається свого. Зухвалство поляків було велике; вони рішили викликати вовка з лісу і рушили походом шукати українську національну армію. Але ж тут сталося диво-важче: "команда" відмікала боротьбу! Думалось, що це чільство містифікація, але виявилось, що ні. Во польські банди ходили по університетах, казались з лоті, шукали противника, але його не знайшлося. Тоді дика яхва минулась бити укр. село, думаючи, цим таки викликати українських чин-ників на бій. Однаке вояовничі жоде на провокацію не далися! Як колись ле-лкі нетяги степові, вони строго дотримувались гасла: "перележати в очеретах, доки татари проїдуть". В дійсності вони не перележували, а чинили на одному фронті і то такому, що не має ані зброї, ані захищатись не може від нападів. Цей фронт - український.

Ось в Америці розіїздить "за збирками" представників вояовничих націоналістів п. О. Грибівський, який в Чікаго на зборах залив погроузував всім критикам "Української Військової Організації" /яку націоналісти вважають за свою армію/:

"За всі ті напади на У.В.О. хай знаєть і коли хочуть, можемо навіть дати їм на письмі, що найперше, що будемо робити, коли злобудемо свою державу, то будемо іх перших вішати на телефонних стовпах і будемо з них живцем паси дерти".

/ "Україн. Громада", Детройт, 21 березня 1931р., нов. від. ч. 8 в статті "Дати нам на письмі".

Оскільки найгуччу критику проти УВО веде американська українська організація "Оборона України" то її орган "Укр. Громада" так і зрозумів, що Чергавна заявя представника УВО відносилася до "оборони

ців" /і, розуміється, ї до с-рів, як вказує "Укр.Громада"/, то оборонці захищали від УВО дати на письмі ту залву, агітно з обіцянкою. Однаке УВО й досі такої залви на письмі не мала, бо "Укр.Громада" і досі про отримання такого видого документу нічого не сповіщає.

21 березня-ж ц.р. на зборах "Протестаційного Комітету" в Празі у відповідь на критичні узаги проф.І.Пальвіда про УВО один з "лідерів" тутешніх націоналістів п.В.Мартинець міниув, що критикувати УВС не можна, інакше зін аргументуватиме... стільцем.

Коли-ж зявилася в Европі "Народна Воля" /амер./ з статтею проф.С.Шелухина "Польська авефовтина", в якій було висловлено погляд що "УВО" і її орган "Сурма" є просто провокаційні, то один з празьких націоналістів, здається, п.Артихів лежить на зборах зневажно чинно старого проф. С.Шелухина, сказавши, що це є спосіб літературної полеміки націоналістів за його статтю.

Це все є докази "чину" націоналістів на українському фронті. Оскільки армія їх залишилась без діла після "відкликання" боротьби з польським погромом, то видима річ - армія нульгує і шукає чину. Хоробра армія знає, де можна приласти енергію: там, де люді проти бійки принципово, а тому дріжків і стільців з собою не носять. Хіба ж проф. С.Шелухін /68-літній чоловік/ може справитись з якимсь патріотичним лобуром, який ще й досі не дівчився в Господарській Академії до того, що на статтю треба відповідати статтею, а не кулаком. Та - проф.І.Пальвіда мабуть би не став стільцем доводити силу своїх аргументів. Тому й і в цім випадку наступати було можна без "відклику". Відкликається боротьба лише в тім випадку, коли наступає національний ворог з кулеметами, рушницями, бомбами і батогами. Тут, бачите, небезпечно: по відразу одного з популярних худівських анекдотів про їх чоловіка, що не вважав корисним для тебе йти на війну, бо на війні "могут вибіти один глаз". А в Празі або в Чікаго та ще на українських зборах наступати можна сміливо навіть з стільцями, телефонними стовпами і з програмою "живцем паси дерти". Треба ще сюди додати "ї сіллю терти" - було дошкульніше і "національна справа" кріпче стоятиме на ногах, бо нація так і "розбудовується".

Далі цікаві програмові позиції націоналістів: незалежність і со- борність. Для цього вони видають часопис "Незалежність", вказуючи ад-ресу редакції "Інж.Сіборський", а для громади "Мусійо І.Стасів". Оскільки пан Стасів є другим членом "закордонної групи УСДРП"/яка складається з п.Галагана, Стасіва і, здається, є ще І-2 члени/, то зразу відносно, що фінансово "Незалежність" таки залежить... від Стасіва і Галагана, це-бі-то чолові фашисти залежуть від найгіршої нації - соціал-демократів. Розуміється, тільки на українському ґрунті трапляються такі дики коаліції, як коаліція фашистів з соціал-демократами. Однаке, що здається найкрайніша з українських коаліцій! Достати вже того, що парижська "Незалежність" є очевидно продовженням празької "Незалежності", яку вдавав перший чільгома роками п.Галаган разом з грузинським соціал-демократом Г.Ахолім і ще однім чеським "соціал-демократом", який фінансував те видання, але був скромніший, ніж п.Стасів і свого імені на обгортаці "Незалежності" не ставив.

Здійсок парижської "Незалежності" з пражською "Незалежністю" очевидний не тільки тому, що фашисти і соціал-демократи з "закордонної групи" мають коаліцію в Парижі, а й тому, що мають ще коаліцію в Празі - в так зв. "Союз Україн.Організацій" на еміграції в ЧСР на чолі якого фашисти постійно ставлять единого в "Союзі"... соціал-демократа п. Галагана. І можете собі уявити, яка солідарність! В "Союзі" є одини соцдем. Галаган і хмара фашистів, а коли торкнеться цілі вибирати президію, то фашисти просто на руках виносять що президентського крісла виразником своїх чумок і інтересів п.Галагана, соціал-демократа. І збу-

вається ще раз засада демократії, що "меншість керує більшістю".

Хоч би ще лихі "соціал-демократів" вадли до "Союзу", щоб все тами була якщо коаліція, а не... проста залежність фашистів від іх соціал-демократичного провідника. Хоч би взяли п.Айолло, який став уж "безробітним" на політичному ґрунті між грузинами. Іс взяти в заступники голови безпартійного кубанського "соціал-демократа" Н. Макаренка - це ще замало! Фашисти ж думаютъ, що мабуть досить. Але що характерно! Партия "Незалежності" продовжує традицію пристрасті "Незалежності" і ані пари з вуст про... трагедію українського народу Підкарпаття. Вони ж соборники, але чому ж українське населення Підкарпаття - з його жахом, не звертає їх уваги? Навіть торішній випадок з Татинцем, що стріляв на Сабова в обороні українського наприму, мусів-би стати предметом особливої опіки з боку воєнничих націоналістів, але ж навдивовижу "Незалежність" ні-гу-гу. Голод в Карпатах, знущання з українського ружу, підтримка русофільства, чехізація шкільництва /про що заявляють навіть урядовці шкільного реферату в Ужгороді, як напр., недавно п.Вондрачек/, переслідування українсьмігрантів і тд. - хіба для "Національної" газети все це не істнє? Чи вона не знає про це все? Знає, але... мовчить.

Ео про це мовчить "Союз", про це особливо многозначно мовчить п.Галаган з солідарності з видавцем першої "Незалежності" /безпартійним чеським "соціал-демократом"/, а коли мовчить пан голова союзу, обраний одноголосно фашистами як виразник їх поглядів, то він і виражає те, чого треба його виборцям... мовчання про одну з частин соборно поневоленого народу.

Хай мовчать націоналісти в Празі бо начальство тут близько, але чому вони мовчать про становище українського народу Підкарпаття... в Парижі, незалежному від Праги Парижі? Бачите, при сучасних тісних міжнародніх взаєминах і звязках парижська "Незалежність" також залежить від міжнародної ситуації: "Незалежність" залежить від п. Стасіва, а п.Стасів залежить від п.Галагана, а пан Галаган залежить від безпартійного чеського "соціал-демократа", а цей "соціал-демократ" залежить від свого начальства, а це начальство ще від іншого начальства - тає цілий ланцюг залежностей, який скував довголічну парижську "Незалежність".

А через те соборність означає: Україна без Підкарпаття, за те з п.Галаганом, П.Макаренком, безпартійним "соціал-демократом" маєром Яромем і т.п. Коаліція, як бачите, велика. В неї не можуть увійти: селяне тому, що мусить бути селянами, робітники тому, що не служать буржуазії, критики УВО тому, що вони призначенні на з'ярання з їх пасів живцем, Шелухин тому, що написав статтю в "Народній Волі", а с-ри в загалі і зокрема тому, що вони с-ри. А українці Підкарпаття чому виключаються з соборності? З огляду на міжнародні обставини: безробіття у Франції, світову економічну кризу, бажання читачів "Незалежності" і особливі міркування передплати. Перед-плата, яккаже ч.ІО "Незалежності" стоїть зле. Перед-плата залежить від кріпості коаліції. А в "Союзі" були непорядки! Недавно ще там був обраний головою проф.С.Шелухин замість п.Галагана. Однаке за якийсь час виявилось, що Шелухин написав статтю "про азефовщину". Разом з та удари: обидва п.Галагана і удар по престижу в Америці, а наслідок - занепад вперед-плати на "Незалежність". Ось тому недавно знов перевибори в "Союзі"! Проголосували: 13 голосів за Шелухина, 12 за Галагана. Жах! тоді націоналісти понишпорили, вилвили, хто порушив "дисципліну", усунули з делегації, поставили другого, знов проголосували і наслідок був добрий: за Галагана 13, а за Шелухина 12. І Галаган став "головою" волю і головою націоналістів, які валишили вірними своєму провіднику. Проф.С.Шелухин тепер на засланні в Жевниці, а по Фран-

ції гуде по націоналістичних курятниках: геть Шелухина! Бойкот! Наказ йому: залишити громадську діяльність! За одно бойкот і Ген. М.Шаповалові, голові "Української Громади" у Франції за те, що організує укр.робітництво і за те, що розсылав своїм знайомим "Народну Волю" з статтею Шелухина, а головне за те, що він с-р. Соціалізму фашисти не можуть стерпіти, як чорт ладану. Лише один напрям соціалізму є їм до приняття: "соціал-демократизм" Стасіва, Галагана, П.Макаренка і іх беспартійних чеських "соц-дем." Це що іншого! "Українська Громада" і "Народна Воля" в Америці і "Громадський Голос" в Україні поставили найтяжчі обвинувачення молодим українським фашистам, обвиняючи їх всікими найрізноманітнішими іменами, даючи жахливі іваліфікації. А що вони на це? "Паси дверти", "на телефонні стовпи" - кричить їх представник в Америці, "стільці" - кричить представник в Празі, а другий кидається з кулаком на старого українського професора, "бойкот" - кричать в Парижі, взагалі до українців, хоч би й критиків і політичних противників є лише один спосіб реакції: гр-р-р-р... Революція, Соборність, Незалежність! А відносно поляків-погромщиків? "Відкликаємо" боротьбу. Відносно Підкарпаття? Набираємо води в рот і ходимо покірно на мотузочку за Стасевим, Галаганом, П.Макаренком та беспартійним чеським "соціал-демократом".

На радикалів пишемо, що вони брали участь в насамі в "експропріаціях" і брали собі "експропрійовані" гроші. На с-рів писали і пишемо всікі нісенітниці. Взагалі: воєнно на українському фронті, але в інших країнах і на польському і новочисному на чеському.

Коли це "національна політика", "національна часть", коли чином є "гр-р-р-р" на українців, коли ідеологією є неграмотна балаханна і наклепництво та брутальна лайка на інших, а практикою - крутійство, "уважання" коло чужих порогів, нападання на петлюрівців польських і накладання з петлюрівцями чеськими та німецькими, то це все є безпринципна і ворожа інтересам України еміграційна біо-політика, сполучена з брутальністю і вулишництвом злобного шкідництва.

Український фашизм не здібний до чику проти ворогів, хочби як реакційно-буржуазна течія. А що він іде грубо по лінії ворожнечі проти інтересів селянства і робітництва, то це й помститься на нім: безплодний в праці, гнилий морально, фашизм розв'ється, як цим, однієї вітру народної боротьби за Україну - таку, як вона є: за Україну трудову, селянсько-робітничу. Нечесні фашисти перевернуть шкуру політично ще не раз, а чесні з їх молоді, підростки, не раз почевоніть за свою некритичну і нерозважну молоду буйність, направлену по непевному протинародньому шляху.

ПРИЧИННИ СУЧАСНОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ КРИЗИ.

В квітневім числі "Соціального Ревю" подав др. Іржі Гейда короткий перегляд причин сучасної господарської кризи, який порівнюючи з іншими, визначається глибшим аналізом. Застерігши наперед, що недовгий час кризи не дає можливості достоточно установити всі інші причини, він вказує на ті, які з більшою чи меншою правдоподібністю можна вже зафіксувати.

Опраєючись головно на статистичні дани з цілого світу, др. Гейда висловлює думку, що ми переживаємо не одну кризу, а дві. З кінця 1929 року зустрілася конjunktурна криза з структуральною кризою гарячодлу з одного століття в друге та в наслідок війни. Треба розрізнати залізчу "нормальної" кризи в конjunktурнім циклі криза регулярних від "великого переродження структури сучасного господарства" в наслідок переходу з одного століття в друге /не календарно, а як перехід мову добу, характерну спільними умовами екзистенції, спільними думка-

ми, релігійними, моральними, культурними, політичними і господарськими премположеннями/. Також переломовою добою був кінець 18 ст., який визначився французькою революцією та наполеоновськими війнами, що змінили господарські відносини Європи.

ГРУНТ XIX ст. Грунтом XIX ст. були ідеї сформульовані в "декларації людських прав", на яких виріс лібералізм, що став підставою політичного і господарського життя аж до світової війни. Великі економічні винаходи витворили в тім періоді нові умови існування. Через це XIX ст. взагалі структурально укладалося на ідеях лібералізму та індивідуалізму. В той час як XVIII ст. було типовим віком емпіризму, XIX ст. стало віком буржуазії. Політику Франції, Австрії і Німеччини взяли під свою руку банкири, промисловці і торговці. Більша конкуренція розхваливалася, як гаряча низька цін і підстава господарського постулу. Господарство, збудоване на зататах егоїзму, цілком майже відмежувалося від держави. Державу обернуто в поліційно-правчу систему захисту самостійного капіталістичного господарства. Держава уділяє кожному господарюванню стільки свободи, скільки воно хоче, розуміється, коли ще не єкідить інших, старається, щоб потримували правний лад, зберігали *status quo*. технічними проблемами до би стали питання виробу й технічного уdosконалення виробництва, а не питання розподілу та споживання. Однак критики тієї системи, особливо Маркс, виявили вади індивідуалізму та вільної конкуренції.

СВІТОВА ВІЙНА. Світова війна притиснула занепад індивідуалістично-капіталістичної системи, змусила різні народи не лише добре вести війну на фронті, а й головно провалити в успіхом продукцію воєнного матеріалу, постачання армії й в тылу; світова війна поставила людство перед пекучою проблемою організації виробів. Особливо центральні держави відлучені від джерел сировин в кільцем ворогів, змушенні були негайно розважати питання заміни сировин, через що в Німеччині постало широкий промисел сурогатів. Війна поставила нові питання позаєвропейському світу /бо в колоніях нічого не було/, раптом закрилася. Експорт з Німеччини й Австрії спинився цілком, Англія й Франція обмежилися на мінімум задовільняючи воєнні потреби. Через те Америка стала "воєнною поставщицею" а колонії /особливо півд. Африка, Австралія, Канада/ почали будувати власний промисел. На далекому сході поширилися впливи Японії. Злучені держави мусіли постачати в Європу військовий матеріал, підвозити товари в землі від'яті від Європи; а прилив емігрантів до Америки, що раніше складали найбільшу робочу силу на американськіх сході, спинився. В наслідок того заробітня платня швидко піднялася і Америка для удешевлення виробів рішилась замінити людську працю машинами. В цім допомогає їй постійний прилив капіталу з Європи. Також становище залишилося й після війни. В перших числах воєнних роках в Америці, з одного боку грос-лася раціоналізація, переміщення тягару вироби з людської праці на машину, а з другого боку скріплення прибуткового рівня амер. робітника що в свою чергу піднімала його покупну здібність. Значіння його відчулось тільки пізніше в р. 1922-6. Америка помітила що висока по-кульна здібність амер. обивателя допомагає творити новий добробут і замінити збиток експорту зростом домашнього ринку. Це витворило тенденцію про необхідність високої платні й участь робітників у змінах де які основні умсні господарства і в де яких галузях притиснути структуральний характеру. Конкуренція місторогого залозу з залізницями, вплив штучного шовку на текстильний промисел, механізація хліборобства і інш., захоплення машинною галузей, раніше монополі-

зованих ручною працею /в зутті, панчожі, килими, пшетиво/ змінило структуру господарства. Зміняється також організаційна форма підприємств.

Поодиноких підприємців ХІХ ст. витискали "товариства", що зрослися прямо пропорційно з потребою великого капіталу. Залеглість виробу на грошевім капіталі розросталася. Щоб запобігти обезціненню інвестицій, продуcentи витворювали між собою картельові і концернові догоди. Господарська залеглість одних підприємств від інших також зросла. Почала грati роль й збільшена функція держави що з первісної поліцейсько-правної системи поволі обертається в суспільно-господарську організацію. Заговорили скрізь про неминучість потреби плановості в господарстві, проти вільної конкуренції, в автоматичну регуляцію виробів якої віра втратилася.

НОВІ ПРОБЛЕМИ. Перші роки після війни визначились голодом на товарі, через що збільшився їх виріб. Однаке лесь після р. 1927 цей голод ущух і технічно удосконалена вироба превищила попит. Не тому що товарів вироблено більше, ніж треба для споживання людства, а тому що розмір споживання підупав, упала покупна сила великої кількості людства. Не тільки 180 міліонів населення в соціальній Росії, 355 міліонів в Індії, 800 міліонів Східної Азії споживають сьогодні менше ніж до війни, а й середній європейський обіватель споживає менше ніж потрібне. Криза зменшилася б навіть тоді, коли б європейський обіватель споживав стільки текстилів, скілько вітчовіла се-релні потрабі захільно європейської людини. Цього не має, а тому й перевиробництво. Фактично це є не перевиробництво, а недоспоживання. Склади повні виробів а маси людства ходять обітрані, голодні.

Другим важним чинником сучасної кризи є збільшення робітничих рук, що сталося в наслідок а/ всебічного поширення в час світової війни хіночої праці, що засягла й у галузі раніш виключно заняті й мушинами, б/ поворотом вояків з фронту до стакана та в/ приступленням до праці людей старшого віку що сталося в наслідок посилення праці раціоналізацією та механізацією старших віком робітників. Хоч в близьких роках корективом до цього стане менша кількість молодого покоління в наслідок малої популяції в часі війни але зараз ця причина допомагає кризі.

Збільшила кризу також безсистемна раціоналізація, що мала на увазі тільки технічні інтереси господарства, а не взяла в обрахунок наслідки в цілому. Зниження виробничих виплаток в наслідок заведення машин хоч і знижило ціни на вироби, але рівночасно знижило і покупну силу робітничих мас, зменшило їх можливості споживання.

КРИЗА ПЕРВІСНОЇ ВИРОБИ. Світова криза в першу чергу стала по-мітною в хліборобстві, як криза структурального характеру. 1/ хліборобство перемінюється з патріархального господарювання споживчого характеру в капіталістичне підприємство, хліборобську фабрику. Міняється також споживча продукція хліборобства: вживання муки падає на 10% - 15%, а підвищується споживання миса, заленини, овочів. Зменшення споживання викликало зрост запасів, для яких немає збуту. Жито обернулося в корм для худоби /в Америці й пшениці/. До того ж європейське хліборобство зі звичайними інтенсивними методами здобування не може конкурувати з ще менш інтенсивним хліборобством заокінничних країн. З того виникає надпродукція. Справа збуту збіжжа стала світовим питанням. 2/ Моторизується звізок - кінь стає люксусом; цим знижується потреба корму. 3/ Зменшується потреба льону та бавовни, бо вони поступово витискаються з ринку штучним шовком, а опріч того хіночої білизни носиться тепер взагалі менше, ніж колись - якби мода не змінилася, але до негігієнічних способів одягу в періодових часів уже не вернемось. 4/ Сельсько-господарська продукція пе-

результатом від хліборобства до скотарства /вихову мясної звіринини/. Все разом творить зміни постійного характеру, які залишаються й на даді, на часи доброї кон'юнктури. 5/Поруч з напротивцю обіжка зросли світови запаси сирівців: 1925 р. 1931 р.

пшениця	- 8,8 міл.тон.	16,4	
цукор	- 4,1 міл.тон.	8,6	угілля 3 міл. 17,4
кава	- 0,5 міл.тон.	16,	
міль	- 0,05	0,33	
цина	- 0,02	0,05	
цинк	- 0,01	0,2	
бавовни	- 1,6	2,2	
каучук	- 0,15	0,47	

Напротивці виробів і запаси сирівців склалися в наслідок того, що за час війни люди зничили менше споживачів. До того ж раціоналізація ввела розумне відношення до матеріалу, обмежила втрати при виробі. Продукція стала економічною. Наприклад, виробничі підприємства одного центру мілі впали із 10,03 кв. /1927/ на 6 кв. /1930/, отже на 40% і це всього за три роки. 6/Велике споживання за час війни залізних виробів каучуку, олії і тп. змусило розширити виробничу базу. Голот на них після війни р. 1928 вже заловильниковськ. Далі настало перевиробництво. Споживається менше ніж виробляється, бо життєвий рівень ширших кол населення й досі не таний, яким був до війни.

МОНЕТАРНА ТЕОРІЯ. Де хто вважає, що криза настала в наслідок обезцінення срібла й золота, а з тим срібних та золотих грошей. В той час як в Європі й Америці обезцінілося золото в Азії обезцінілося срібло. Р. 1929 з 65,3 міліардів марок монетарних запасів дорогих металів в цілому світі, 16,9 міліардів випало на срібло. З 1930 міліон. людей на світі, майже 900 міліонів було заслінено обезціненням срібла. В Китаї, Індії, в Сіамі, Пірсії, Британській і Нідерландській Індії є тепер 50% світового запасу монетарного срібла. Якщо згадаємо що на лондонськім ринку 1920 р. одна унція цінилась на 61,48 пенсів, в р. 1931 впала на 37,89 пенсів, в 1929 р. на 24,46 п. в 1930 р. на 17,67 п., а лютим 1931 на 12,42 п., то стане зрозумілим що це чатастрофа не лише срібла, але й грошей тих країн, які monetну систему базують на сріблі. Тому висловлено було тезу, що обезцінення срібла підломило кулчу силу орієнту і цим збільшило кризу. Отнак на основі дослідів "Institut für Konjunkturforschung" можна твердити, що суть справи не в тім. Занспад експорту земель з срібними грішами можуть в рамках загального занепаду. Монетарні причини кризи мають лише побічне і локальне значення.

ЦІНИ. Надзвичайний упадок цін в р. р. 1929-30 не можна пояснити однією причиною. Головна ж причина його і світової кризи - нахопичені запаси від сирівців, перевироба яких не знаходить споживачів. В той час як запаси деяких сирівців /пшениця, цукор, кава, вугілля, міль, цинк, цинк, бавовна/ за р. 1930 зросли більше ніж на 50% - ціни на них підвищилися лише на 25%. Відношення між пропозицією й попитом основно змінилося. Після воєнний попит зменшився. З цього вивели німці, що в світовім господарстві час-від-часу /періодично/ пробігає хвиля кон'юнктурних циклів по 50-60 років кон'юнктури, в яких половина припадає на піднесення, а половина на занепад. Досвід останніх 150 літ підтверджує це. Інтикові числа по-чаті проф. А. Боулсем в британській енциклопедії, коли взяти рік 1913 за 100, показують от-що:

P.P.	P.P.	P.P.
1782-1792 - 129	1874-1883 - 106,4	1910-1921 - 255
1793-1815 - 193	1884-1895 - 81,6	1922-1926 - 158
1816-1825 - 150	1896-1905 - 80,8	1927-1928 - 144,5
1826-1865 - 115,6	1906-1913 - 93	1929-1930 - 112
1966-1873 - 120	1914-1918 - 165	

На підставі цієї теорії криза мала б потрівати ще чесь до соро-кового року. Однак правдоподібність її не цілком певна, бо підняття цін в р.р. 1895-1920 вітчувалося не рівнобіжно з розмахом господарства, а інших причин, і той час як в р.р. 1920-30 поруч з господарським розвитком ціни падають.

Закінчуячи огляд структуральних причин кризи Др. Гейта стверджує, що не має однієї причин, що причини її походять не з занепаду господарства і що взагалі вони не в самому господарстві, а в "зв'язку різних суспільних явищ".

ДЕЗОРГАНІЗАЦІЯ КАПІТАЛІЗМУ. Дійсною причиною кризи є те чого бойться признати народньо-господарська наука і соціологія, а саме - дезорганізація, створена капіталістичною системою лібералізму XIX століття. Вироба без плюну для невідомого споживача, невідомого ринку; установлення цін не виробничими виплатками, а вільною конкуренцією, нерівномірність розподілення соціального продукту - все це безумовно не витворило сприятливого ґрунту для регулярного і гармонійного розвитку співпраці всіх складників народного господарства. Раніш господарські кризи творила природа. Після неврожаю наставав голод. Сьогодні ж криза настає не від недостатку засобів прожиття, а від надбутку їх. Людство зуміло визволитися від підлегlosti природi, зуміло витворити нові умови добробуту, але не зуміло рівночасно збузувати соціальну справедливу організацію розподілу виробленого. Хоча всього достаток, залишається міліони людей без найнеобхідніших засобів існування, міліони людей голоють, міліони не мають на зім'ю теплого уборання, міліони мешкають в поганих житлах. Проти складів пшениці, якою мусять відгодовувати свиней щоб не пропадала, стоять армії голодних людей, яка не може придбати собі хоч стільки хліба щоб наїстися. Проти безмірних запасів бавовни, вовни, льону і всіх текстильних виробів стоять міліони погано вдягнених людей що мають хіба тільки одні сорочки, а зім'ю не можуть вийти на вулицю, бо не мають верхнього убрання.

Хто не хоче бачити цих причин сучасної господарської кризи, хто минає без уваги цей великий момент цілковитого перерошення суспільного ладу, не здібного розділити між людством те що воно само витворило, той ніколи не зрозуміє дійсної причини сучасної кризи.

КОНЮНКТУРНА ДЕПРЕСІЯ. З конюнктурних причин треба в першу чергу мати на увазі перекапіталізація деяких галузей виробництва, отобливо галузей нових що числили на більший збут ніж який в дійсності настав. Вироба штучного шовку з одного боку викликала кризу бавовняного і лляного промислу, а з другого створила автоматичні перешкоди. Фабрики для виробу штучного шовку дуже швидко повстали у всіх землях, а тимчасом вигадано нові вдосконалені методи виробництва, що в багатьох випадках незвичайно здешевили накладні витратки нових підприємств і поставили в таже становище старші. Через це новий промисел спинився в важкій кризі. Це ж сталося і в промислі граммофонові та радіові. Автомобільний промисел Америки також зростає швидче ніж спожива. Нові промисли вимірюють збільшений попит на сировіці. З промислом автомобільним зрос промисел каучуковий - залежно нові плантації, але зменшення купівлі авт. зменшило потребу каучуку. Опіріч того автомобільний промисел в Злуч.Дорж.Америки став найбільшим споживачем сталі, алюмінію, міді, лаків, скла, шкіри. Криза одної головної галузі автомобільної - спричинила кризу всіх інших, побічних її. І таким самим способом криза перекинулася з індустрії на хліборобство і навпаки, захоплює бани, звязки, все господарське життя. Тому ж бачимо, що ослаблення покупної здібності хліборобства викликало занепад промислового експорту. Зменшення експорту викликало безробіття, зниження покупної сили безробітного або слабопідначеного

го робітника вимушило дальше ослаблення тубільного ринку.

Криза вивозу в наслідок кризи виробництва разом з хліборобською кризою змінила прибуток комунікаційних підприємств/залізниць, пароплавів і тп./, зменшила державний прибуток інш. і ти. і поруч з незадоволенням безробітного робітництва витворює певнодолинна мало оплачуваного державного урядовництва та згідно з старою французькою присказкою "ситі революції не роблять" стає причиною політичної кризи, бо згід з радикалізму стоїть в прямім зв'язку з безробіттям.

ХРОНІКА.

СМЕРТЬ В.ЛІПІНСЬКОГО. 14 червня в Австрії відро, а 2 липня в с. Затурцях, Город. повіту на Волині похованій В.Ліпінський. Скінчилось цивільне життя одного шляхтича, що з почуванням в ХХ ст. ентузіазмом служив ідеї скріплених шляхти, що мала-б організуватись в формі Укр. монархично-гетьманської держави. Гетьман-монарх мав-би бути самодержавним диктатором, наскрізь якого малаб супічтись "аристократія" всіх суспільних класів, з яких державним був-би хліборобський клас, спів-державним - буржуазія, а підлеглим робітництво й селянство. "Ідеологія" цього устрою викладена в "Листах до братів - хліборобів". Історичні праці /"Z dіjow Україну", На. переломі/ присвячені оправданню шляхти. З публіцистичних праць "Шляхта на Україні"- та ж, "Хам" - присвячено оплюгуванню визвольних змагань трудящих мас.

Як політик-ідеолог В.Ліпінський потерпів катастрофу: руські і польські поміщики України не приняли його закликів "українізуватися", а утворений ним союз "братів-хліборобів"/Скоропадський, Шемет і ін./ оповістили його божевільним після того, як він в червні 1930 р. розірвав з ними по мотивах тактики і моралі, про що й опублікував листа-статтю в "Ділі". Розрив - це був останній політичний крок, а стаття в "Ділі" останній літературний твір В.Ліпінського. Скоро за цими почітами вмер 49 літ.

Укр. монархичний рух втратив в особі В.Ліпінського свою "кушу". Всім рухи утворюються в загалі тільки віруючими. В укр. монархізмі був таким віруючим тільки, здається, один В.Л-й, що з поєднанням малював собі фантастичні картини "маєтату" гетьмана-монарха і хоробливо маячив про хліборобську класову "трудоду" монархія.

В Європі, де за виразом цетронізованого Мігнеля португальського скоро залишається тільки 5 королів: бубновий, виновий, червоний, жирний та англійський, Ліпінський думав утворити ще одного, не помічавши всієї безвиглядності своєї утопії.

Ошіщений В.Панайком у "Ділі" за "українського Маркса" Ліпінський не розумів, що без феодальної шляхти монархії не можна утворити у нації, яка на 99% складається з селян і робітників. "Український Маркс" нічого не розумів у питаннях суспільної структури, писав такі цивільно-безграмотні речі про клас, націю, державу й націю ототожнював, а за клас уважав професійну частину суспільства з поділом праці!/, але писав захильовано, з пірою, з переконанням у реальності своїх хоробливих фантазій, по своїй реаційності виключних в укр. літературі. Ідея Маркса про клас, і синцикаліста-богданіка Сореля про насилиство якось змішались з феодально-поміщицькими мріями - і це все прихильники В.Л-го приймали за "нове слово", також в загаді вороже всім визвольним змаганням трудового люду. В.Л-й хотів повороту шляхти до України, але як це небезпечно і жахливо для неї- показав приклад Ліпінського: зукраїнізований польський шляхтич нічого не міг принести укр. трудовому народу, oprіч іншої чого визиску, дальнішого поневолення і пропаганду шляхетсько-поміщицької диктатури.

ВОЛИНСЬКА ЛЯХОМАНІЯ. Для петлюрівців повстало серйозна конкуренція в лоні самих українських думібів і почали змагання на Волині. 29 червня в Луцьку відбулася "Конгрес" і "Зігт" Волинського Українського Обєднання, організовані п.Н.Порним, що вже давніше виявив цілковиту непевність.

"Українська Нива"/ч.22-23 за цей ріг/ подає на пам'ять потомкам концентрований виклад всієї гідоти зрадництва і ляхоманства. Службу Польщі проманіфестували якісь III "представники" Волині: Порний один і другий, був.ректор Господарської Академії С.Тимошенко, дир.гімназії Борис Вілсцький, інж.П.Пилипчук і ю. мілька інженерів, "банкір" О.Ковалевський, якийсь проф.Ігнатовіч, Л.Михайлів, попи - Пашовський, Павліковський, Перешибніс і ін.

Управу ВУО склали з Порного, Пилипчука, С.Тимошенка, Л.Михайлова, інж.Галущин, Константина, Богуславського і ін., Ало який малюнок! Голова петлюрівського "уряду повороту на Україну" Пилипчук, був.міністри С.Тимошенко і Л.Михайлів/був.тоціл-комітаті!, був."протопресвітер"армії "УНР" Пацовський, "бувший міністр" Петлюри О.Ковалевський і багато бувших людей тепер трублять славу Польщі, виконуючи завдання польської поліції в боротьбі проти українського народу, ало "на користь і величність Речі Посполитої".

П.Порний, як вуличний халамидник в ролі "провідника" волинських баранів, виникається і сповіщає васади політихи. Треба тільки перечитати оту безграмотну, ало нахабну балаканину польського пригінчого

"З усім натиском вказуємо, що українською питання в Польщі є питанням внутрішнім і в обороні Його ані кумів, ажі святів не потрібуюмо, бо ми настільки силні, що з погордю відкидаємо втручання будь-яких чинників до розвязання української проблеми в Польщі. Українська справа в Польщі належить лише до компетенції її уряду та парламенту".

I далі:

"жорстоко розчаруються всі ті, хто пристав-би до нього/ВУО/ в ціліх використання Його, як шильду для домагогічних сценарійментів, для розкішової аміції перед українськими мас Волині, чи для височиня анархії в краю, чи для зиска влони я польсько-української прізвіні".

"Наш статут всеобічно охоплює життя в усіх Його вільмінах. Стасмо лицем до широких народів мас, як іх провідники та вчителі. Тому з пошаною повинні ставитися до Обєднання і може слово нашо повинно бути авторитетним для широких мас. Тому шануймо товариству честь й громадську дисципліну, шануймо почутну назустріч Членів ВУО"

Не тільки агент, ало Й хам і макіяк промовляє так післі "пацифікації" до українських баранів, що одуріли від жаху і топор повзуть на животах. Ало які "міністри", "ректори", "інженери"! Про їх що поговоримо окремо.

КОЛОНІЗАЦІЯ АНГОЛИ. -Італія буде колонізувати Анголу - землю в заходній Африці, площею $4\frac{1}{2}$ раза більшу ніж сама Італія. Населення Анголи 4 міліонів. В Італії почали відповідні колонізаційні організації. Тубусльці Анголи призначенні на поступово витиснення з найкращих місць іхньої землі.

БІДНЯКИ ІДУТЬ НА ОФІРІ! Завідувачі банків ЧСР повідомлять, що знижують платню всім урядовцям, які мають більше ніж 100 тисяч кор.чес.річно на 10%.

ЩО ПЛАТИТЬ РОВІТНИК В БОЛЬШЕВІЇ. 4,48 рублів податків на освіту; 2,24 руб.на школи /за одну дитину/; 20 руб.державної поезчизни; 8 руб.на Профсоюз; 0.25 коп.на червону поміч; 0.20 коп.на авіатику; Робітники ударники платять 1 рубль в Профсоюз при заробітні.

платні 100 руб.Ір.40; за кожного члена родини 95 коп.

ПРОРИВИ ПІДПІЛІТКИ. Чубарь на партконференції Київщини залігав: "Ми маємо величі прориви у виконанні промислових планів, ми маємо заборгованість перед країною наймена на всіх ланках нашої роботи". "Коже вся парторганізація України не поставить справу та, щоб витягти Донбас в другому пів-річчі з прориву, як справу своєї чести, Донбас буде на тому самому рівні, на якому він є й тепер", а в нормочному пів-річчі він виконав тільки 63,8% програм... "Після хлібозаготіві р.1930 не було виконано, а в році 1931 він збільшений".

Член контрольної комісії Конік на партійній конференції Дніпропетровська заявив: "Ми маємо надзвичайно відсталі показники всієї техніки. Із закордоном, звісно, її рівніти не можна... на одну тону чаюну в Америці витрачають кошку 0,68, а у нас 1,32.

Нарком земельних справ констатував зміщення колективізації, а подекуди й припинення її, особливо відставання Правобережжя та Полісся.

Нарком освіти Скрипник на київській партконференції сказав, що хоча по планах ліквідації неписьменності населення сколено на 100%, але після перевірки виявилось, що в дійсності ліквідовано неписьменність тільки на 60%, бо "коєсько склали плани й не взяли на увагу всіх літів", а головно "справа стоїть коєсько но з розміром роботи, а з якістю".

НОВІ "ШІЦІЇНИ". В останніх часах антицивільно пожіль проти М. Грушевського та розпочато проти Воблого. Різні "грушевці" на зборах ВУАН та в листах поданнях до президії зборів рішуче відмежовуються від поглядів М. Грушевського, стверджуючи їх буржуазність. Газети залишають про необхідність критичного перегляду праць Воблого та деяких інших академіків. Проділ в розшукуванні "шіциїніків" веде Шліхтер. На лінійній сесії ВУАН він ұваліфінував, як шіциїні праці, такі стулії: 1/"Земногорщина", 2/"Поторож Навла Алєксандровича на Україну р.1650", 3/"Побутові елементи Лізеля Й. Каллі", 4/"Держава Платона в порівнянні з сучасною постановкою в Радянському Союзі".

Часописи подають /напр., "Громадський Голос", ч.29/ про нові арешти на рад. Україні. Топор арештовані бугші с-ри М.Стасюк, П.Христюк, М.Шраг, М.Чечель і був."уканіст" В.Мазуренко. Так само і був."отаман" Пирхавка. Довго велось цікавлення на М. Грушевського в просі, а тепер вже розрахунки: хворого старого /65 років!/ отвезено в Петроград. Має "право" там жити і в Москві. Отож прийшла черга на найбільш лояльних і відданих. Заміди? Тє саме:"хотіли одірвати Україну від Москви".

А дійсність? Дійсність та, що Москва хоче фізично видушити тих, що колись боролись за Україну і при віткіх своїх лояльностях не можуть звітися бути українцями, терісано боручи справу будівництва української культури.

Групу за групою, точію за точією по черзі Москва зніщує. Топор черга за українцями-комуністами. І чи їх знайдеться "ухил", щоб зникнути.

Повторюється те, що вже було раз в історії: знищенні України за доби Петра - Катерини /XVIII століття/. Нанування своє на Україні Москва тоді скріпила через українську привілейовано-чорнянську групу, тепер то саме - через привілейовано-комуністичну групу, а наслідок буде одинаковий: винищенні активних українців, пророблені на них пасивних, донапінайзажілі пропліланованих. Так відійснується інкорпорація поневоленого народу. Всі політики Москви йде цим шляхом. Тисячі фактів про це свідчуть. Тільки трагедія в тім, що поневолені політично-нетвідомі і цього не розуміють, як не розуміє віл своєї трагедії, коли його відуть в рівницю. Ало знайдуться і свідомі, котрі пітуть на боротьбу цілом проти Москви!

ЗАВОРУШЕННЯ Й РЕПРЕСІЙ. "Вісти ВУЦВК" повідомляють, що ГПУ розкрило нову змову серед укр. молоді, спровоковану на одірвання України від СРСР. Організація ширить літературу. В звязку з цим переведено масові арешти студентів у Києві й Харкові.

На станції Ясинівата робітники й селяни, обурені масовим звільненням робітників на залізниці, счинили розруху й погромили відділ ГПУ.

ШКОЛЬНИЦТВО НА ВОЛИНІ не задовільне потреб населення; р. 1939-31 по за школовою залишилось до 116000 дітей. Намічене урядом зменшення шкіл та учителів збільшило кількість позашкільних дітей.

ВИСИЛАННЯ УКРАЇНЦІВ З ВОЛИНІ до центральної Польщі збільшилося в останніх часах, особливо з Рівного, Золотонова, Ковеля.

РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ замісьць просвітно-гospодарських. Польський уряд на Волині швидко й лехко затверджує релігійні організації, творені п.п. Певними й Богуславськими, як "товариства прихильників православної /!/ освіти", а статути закритих "Просвіт" в Лубному, Козлі, Рівному, Володимирі та по інших містах по кілька років тимчас без затвердження; так само не стверджує й статутів "Сельського Господаря".

МОСКОВІЛЬСЬКІ ЗАЗІХАННЯ. Зізд організацій "руської меншості" в Варшаві минулого липня ухвалив жалати від польського уряду, щоб ідентифікувати офіційну термінологію гусин /українець/ і гусак /москаль/ з термінологією "росіянин" і "російський" і в офіційному переписові населення Польщі вважав назви "русин", "русткий" "росіянин" за тодінні.

САМА СЕБЕ РАБА Б.-с. Др. Залозецький, що від Національної партії підписував передвиборчу угоду з румунським урядом 26 червня зачитав у парламенті декларацію, в якій ствержує найгірше відношення уряду до укр. національної меншості, денационалізацію шкіл, переслідування учителів українців, замикання читалень, переслідування аматорських гуртків, голод на горах та стягання з гуцуловів мальців за вируб лісу.

МОСКОВІЛЬСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ НА КАРПАТИЩІ. Чеські газети повіточують, що 26 липня у Великому Берегові гуртом студентів московілів з організації "Возрожденіє" вчинив демонстрацію проти чеських і мальорських написів на художніх і рамниках, гумакчи між іншим "жиде, геть з чеським свинським написом!" або "смердючий живе, для чого начепи чеський напис?" "На руській землі мають бути руські написи". При тім побито кількох живців. Подібні демонстрації відбулися і по інших містах, а також розліпло нелегальні відозви з тією ж тенденцією. "Народні Освобозені" подавши інформацію про це додали: "Здається, що за надто велика підтримка великоруського капрамку, в якій деякі партії вбачають захист від українців, принесе злі очі".

З ПОСТАНОВ ГОЛОВНОГО КОМІТЕТУ УПС-Р.

I. Головний Комітет УПС-Р, закінчивши I серія ц.р. розглядач чільності Д-ра М. Мандрики в Канаді, прийшов до висновку, що др. М. Мандрика свідомо відійшов від партії, як ідеологічно, так і організаційно, неправдиво інформував парторганізацію про свою діяльність і нечестно повівся з довіреним йому громадським майном /не виконав своїх позичкових зобовязань в українських громадських установах; присвоїв собі жертви, зібрані на УРУ; не зробив звіту за книжки, отримані для продажу від видавництв і тп./, а тому постановив виключити д-ра М. Мандрику з партії й запропонувати всім парттоваришам припинити з ним всяке зносини, як в особі, що зловживла громадським довіряем і майном чи своїх особистих вигод.

II. Того ж дня Гол. Ком. УПС-Р, розглянувши справу інж. Л. Рибака, що перебуває в Чікаго, і принявши під увагу, що він протягом чвох років не здав звіту за отримані від укр. видавництв книжки, вловжив рекомендацією партійного товариша та Т-ва скінчливих вищі школи для одержан-

ння позики від Міжнародного Нансенівського біженецького уряду/до цієї пори всупереч зобовязань не повернув а ні частки/не зважаючи на упімання/, привласнив вислані Йому на поchorok в партійних спра-вах гроші,-постановив: виключити інж.Л.Рибака з УПС-Р.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Тов. Партийцеві- Вратислава. Всічі гроші щліть на доказану адресу. Розуміється, треба означити, на яку мету гроші, але не на чекові, а ок-ремо. Не журіться: до ренегатів у нас поблажок не буде, хоч як вони будуть "висловлятись прихильно" або й через посередників "порозумі-ватися" - то вчасться.

Тов.- Париж. Мрії "американців" про "центр" і віллу нам чухі, хоч ми визнаємо нормальності того, що можна людина мріє про те, щоб бути центром у власній віллі. Американка була коло Праги, виїхала в даль-ший шлях. Знайомство з нею не потрібне.

Тов.- Кютанж. Дручуємо де-що. Посилайте нам короткі додатки про умови робітничого життя і про місцеву укр.політику. Чи наладили Ви зносини з нашими парижськими представництвами.

Тов.-на Підг.Р. Справа ясна: нашими приятелями можуть бути лише ті, яких болить однагове з нами діло.

Тов.- Торонто. Сповістіть чи "Східний Комітет" існує чи вилежу-ється на "сонсайді"? Коли хто багато балакає, то ми боїмось, що в йо-го не вистарчить часу для праці.

Тов.- Форт-Віллем. Відповідь буде листом, а тепер коротко: коли хто не дотримує слова /напр. Вінніпег/, то треба, щоб інші того не ро-били.

Тов.- Львів. І гроші і книжки отримали. Дякуємо. Про "фашистів" т.т. не зрозуміли. Читайте за сердень.

Тов. в Монреалі. Листа з грішми отримали. Дякуємо. Передали у пресовий фонд. На жаль Ваше прохання задоволити не можна. Потро-биці листом.

Прохання товаришів і прихильників:

1. Ширити "Вістник УПС-Р" між т.т. і прихильниками.
 2. Збирати пресовий фонд і передплату на "Вістник УПС-Р".
 3. Присилати додатки про місцеве політичне життя і статті й замітки для "Вістника УПС-Р".
 4. Не передавати "Вістника УПС-Р" в руки ворогів.
 5. Гроші і матеріали пересилати на руки т.Павла Бога-
цького по адресі Редакції долученою поштовою складеною.
 6. Всіх, хто одержав перші три зкитки "Вістника УПС-Р", просимо
сплатити належне /3.3 = 9 кч., або 0.30 ам.центів/, щоби поповнити
видавничий фонд його. Просимо також збирати пожертви на пресовий
фонд "Вістника УПС-Р".
-

ДЛЯ САМООСВІТИ!

ВИЙШЛИ З ДРУКУ /ЛІТОГР./ Й ПРОДАЮТЬСЯ ТАКІ ЛЕКЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО РОВІТНИЧОГО УНІВЕРСИТЕТУ!

- I. А. Животко - "Книга І читач", 6 ст. - I ич. 0,4 зл. 0,05 дол.
2. Проф.Л.Білецький - "Лк стати письменним українцем", 28 ст. 4,20 кч.
I,5 зл.; 0,15 дол.
3. Г.Мамдрикова - Українська історіографія, 25 ст.-3,70 кч. I зл. 0,15 д.
4. Проф.Н.Григорій - Історія Українського народу до татарської на-
вали. Ч.І. 167 ст.- 25 кч.; 7 зл.; 0,75 дол.
5. Проф.С.Шелухин - Звідки походять назви "Русини", "Русь", "Галичани",
"Малороси", "Українці"- 76 ст. II,50 кч.; 3 зл.
дол.0,35.
6. Інж.Л.Безручко - Соціографія України - 76 ст. " " "
7. Проф.М.Шаповал - Соціологія й Політика, 236 ст.-35,50 кч. 10 зл.
дол.1,10.
8. Ю.Делевський - Суспільні антагонізми, 147 ст. 22 кч. 6 зл. 0,65 дол.
9. Проф.М.Шаповал - Засади української політики, 64 ст. 9,60 кч.
2,75 зл.; 0,30 дол.
10. " " - Земельна справа в Галичині, 45 ст.- 6,75 кч.;
2 зл.; дол.0,20
II. Проф.С.Гольцельман - Народне господарство України, 16 ст.-2,40 кч.
0,75 зл.; дол.0,10.
12. " " - Промисловість України, 18 ст.-2,70 кч.; I зл.0,10 д.
13. Інж.С.Володимирів - Сільське господарство України, 17 ст. - 2,55 кч.
0,90 зл.; дол.0,10.
14. А.Животко - Селянська справа, 63 ст.-10,20 кч.; 2,75 зл; 0,35 дол.
15. Інж.Л.Романюк - Робітнича справа, 47 ст.-7 кч; 2 зл; дол.0,25.
16. Др.М.Мандріча - Національна справа, 16 ст.- 2,40 кч; 0,75 зл.0,10 д.
17. Ген.В.Петрів - Військова справа, 32 ст.-5 кч; 1,5 зл; дол.0,20.
18. М.Мухин - Газетна й журналістична справа, 8 ст.-1,50 кч; 0,5 зл; 0,5 дол.
19. Др.Л.Кобилянський - Українська музика, 36 ст.-5,40 кч; 1,75 зл.0,20 д.

На пересилку додавати на кожних 10 стор. в ЧСР-0,30 гамерів, по-за
ЧСР- дол.0,02.

Звертатися на адресу: Укр.Соціологічний Інститут Зеїкове 4/III
Prabs III. Č.S.R.

В Українськім Соціологічному Інституті можна придбати книгу
"ДОБІРНІ ДУМКИ" - Т.Г. Масарика. Яка п о л а с:

1. Життя й діяльність Т.Масарика - напис. Н.Григорій.
2. Масарик, як соціолог і політик - напис. М.Шаповал.
3. Нарис Масарикової філософії - напис. Проф.Др.Я.Ярема.
4. Найважніші думки Т.Масарика про а/Ідеали гуманності,
б/Мораль, в/Релігію, г/Соціалізм і соціалізацію, д/госпо-
дарську й соціальну боротьбу, е/Національне питання,
ж/відродження Чехів і інших маліх народів, з/державу й
політику, і/демократіям в політиці та інше.

ЦІНА КНИГИ

з пересилкою - 1.00 дол.